Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. № 202. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 23, 1996 CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 23-го ЖОВТНЯ 1996 р. Ч. 202 РІК CIII.

ЗАПРИСЯЖЕНО 16 СУДДІВ

Київ (Р. Р.). — У п'ятницю, 18-го жовтня, 16 суддів Конституційного суду України у сесійній залі парляменту присягнули що будуть чесно дотримуватися законів і Конституції України.

Присяга звучить так: „Урочисто присягаю чесно і сумлінно виконувати високий обов'язок судді Конституційного суду України, забезпечувати верховенство Конституції України, захищати конституційний лад держави, конституційні права і свободи людини і громадянина". Присягу виголосили Володимир Вознюк, Людмила Малиннікова, Василь Німченко, Микола Сирвенко, Віктор Скоморха, Людмила Чубар, Микола Козюбра, Петро Мартиненко, Микола Савон, Іван Тимченко, Володимир Тихий, Володимир Шаповал, Михайло Костицький, Олександер Мироненко, Віталій Розенко і Станіслав Яценко.

За словами голови Верховної Ради України Олександра Мороза, „саме цей день повинен увійти в історію, як день створення Конституційного суду України", оскільки згідно з Конституцією, суд стає легітимним після присяги членів Конституційного суду. Він також сказав, що всі судді вже представили документи на звільнення з попередніх місць праці.

Верховна Рада таємним голосуванням не змогла обрати ще двох членів Конституційного суду. Лічильна комісія визнала вибори недійсними, оскільки бальоти отримали 240 депутатів замість необхідних 248. Отож вибори Сергія Сінченка та Володимира Говорухіна заблькували право-центристські сили парляменту.

Президент України Леонід Кучма зазначив, що на суддів покладено велику відповідальність, оскільки Конституційний суд має стати суддею нерідко у простих відносинах між органами влади. Президент наголосив, що віднині Україна набуває усіх рис правної демократичної держави і додав, що першим звернеться до Конституційного суду з проханням розглянути „один із законодавчих актів парляменту".

Того ж дня на спеціяльному пленарному засіданні Конституційного суду таємним голосуванням обрано голову Конституційного суду. Ним став Іван Тимченко, рекомендований до Конституційного суду Президентом України. До призначення в Конституційний суд він керував юридичним управлінням Адміністрації Президента. Йому 57 років, кандидат юридичних наук, працював у журналі „Радянське Право", був співробітником Інституту держави і права НАН України, входив до складу Конституційної комісії.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ ВІДКИДАЄ ПРЕТЕНСІЇ РОСІЇ

Київ (Р. Р.). — У п'ятницю, 18-го жовтня, Верховна Рада України схвалила текст заяви з приводу рішення Державної думи Росії щодо припинення поділу Чорноморської фльоти.

У документі сказано, що в разі остаточного ухвалення цього рішення Верховна Рада України внесе зміни до Конституції України і наполягатиме на негайному виведенні з української території усіх чужоземних військових баз. Парлямент України звертає увагу світової громадськости на те, що з боку Росії це вже не перше порушення стабільности у реґіоні. За цю заяву проголосувало 276 українських парляментаристів, проти було 13, утрималося три депутати. Заяву обговорено і схвалено в присутності Президента України Леоніда Кучми, членів Конституційного суду і Кабінету Міністрів України.

У пресовому центрі Міністерства закордонних справ України повідомили, що на пленарному засіданні Постійної ради Організації безпеки і співробітництва в Европі (ОБСЕ) голова української делеґації Микола Макаревич виступив із заявою з приводу накладення вето на поділ Чорноморської фльоти Державною думою Росії. Як сказано в заяві, в Україні особливе занепокоєння викликає те, що в законопроєкті, схваленому Державною думою в першому читанні, фактично висуваються територіяльні претенсії до України. У заяві висловлено надію, що здоровий глузд переможе і розуміння важливости стабільних українсько-російських відносин стане домінантою, яка визначає поведінку людей, що формують у Росії державну політику у відносинах двох країн.

Представник Росії також виступив на засіданні Постійної ради ОБСЕ і сказав, що рішення Державної думи не змінює офіційного становища Росії, згідно з яким остання не має територіяльних претенсій до України і вважає її своїм добрим сусідом.

Водночас у Росії близько 15 громадських організацій Москви і Санкт Петербурґу закликали керівництво Російської Федерації „найближчим часом підтвердити на всіх рівнях російський статус Севастополя як головної військово-морської бази російської Чорноморської фльоти". У зверненні до російського президента, уряду та парляменту сказано, що „немає і не було юридичних підстав для зміни російського статусу міста", а сама ідея передачі Севастополя іншій державі є „антинародною", і якщо Севастопіль не буде російським, то це приведе до послаблення обороноздатности південних кордонів Росії.

Керівник соціялістичної парляментарної фракції України Іван Чиж у телефонній розмові з лідером російської парлямен-

(Закінчення на стор. 4)

Судовий розгляд щодо депутатів-сумісників передчасний

Київ (Р. Р.). — Комісія Верховної Ради з питань правної політики, а також група „Конституційний центр", вважають передчасним розгляд в судовому порядку справ депутатів-сумісників.

За словами заступника голови комісії Олександра Лавриновича, комісія домагається роз'яснення як застосовується частина 2 закону про внесення змін і доповнень до Цивільного кодексу, яким передбачено можливість позбавлення депутатських уповноважень парляментариста-сумісника.

У зверненні до Конституційного суду комісія просить вияснити ці норми закону, які набули чинности з дня опублікування. У зверненні до київського міського суду комісія пропонує не розглядати справи про припинення уповноважень деяких депутатів-сумісників доти, доки Конституційний суд не дасть вияснення згаданих норм.

Обороняють Л. Табурянського

Київ. — Тут відбулася пресова конференція, на якій виступили адвокат колишнього депутата України Леоніда Табурянського Віктор Ніказаков та голова Народного Руху України Вячеслав Чорновіл.

За словами Ніказакова, справа Л. Табурянського з прийняттям Конституції України набула „нового юридичного звучання", оскільки конфіската документів та майна синдикату „Олімп", очолюваного Л. Табурянським, є прямим порушенням статтей 41 і 42 Конституції.

Кримінальну справу проти Л. Табурянського було порушено 30-го серпня 1995 року, коли він виступив на захист ошуканих вкладників, очоливши їхню демонстрацію. Табурянського заарештували „за проведення мітинґів та заклики до масових безпорядків". Л. Табурянський є також головою Народної Партії України. Незважаючи на те, що на нього поширюється останній указ Президента про амнестію, виданий до п'ятої річниці незалежности України, справу проти нього не припинено. Слідчі органи досі не винесли йому звинувачення, очікуючи закінчення дії згаданого указу, щоб пізніше знову пред'явити йому звинувачення про ухилення від сплати податків. Голова Руху В. Чорновіл вважає ці дії судових органів „політичною провокацією проти націонал-демократичних сил".

Палестинці звинувачують Ізраїль

Єрусалим, Ізраїль. — У понеділок, 21-го жовтня, з палестинсько-ізраїльських переговорів, до Вашінґтону повернувся без будь-яких конкретних рішень Деннис Росс, американський координатор для справ Близького Сходу.

Його поворот відразу викликав всякі коментарі, незважаючи на його особисті запевнення та запевнення обидвох сторін, що його від'їзд не є ознакою припинення цих переговорів. На пресовій конференції він сказав репортерам, що тепер обидві сторони просто дійшли до стадії „технічних і конкретних" питань, а для цього зовсім не потрібно його присутности.

Одначе від'їзд Д. Росса викликав цілий ряд взаємних звинувачень, починаючи від того, що ізраїльтяни закидають палестинцям умисні зволікання, щоб цим способом здобути від них більші поступки. Палестинські представники, котрі постійно твердять, що вимоги Ізраїля є неприйнятливими і тому переговори не є успішними, обурено покинули приміщення переговорів зі закидом у сторону ізраїльських представників, що їхня настанова на переговорах як „окупанта до окупованих" не надає належної поваги цілому процесові переговорів.

На спільній зустрічі Ясіра Арафата з палестинськими представниками і офіційниими чинниками Геброну того ж таки вечора у Вифлиємі Я. Арафат зазначив, що ніколи не допустить до будь-яких змін ориґінального договору в справі Геброну.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ У ВАШІНҐТОНІ зазначують, що під час виборчої кампанії в тих околицях країни, де громадяни мають сильні родинні зв'язки з країнами Центральної Европи, президент Билл Клінтон запевнятиме, що НАТО має місце для членства цих країн у своїй організації. Згідно з теперішніми плянами, президент Клінтон і керівники інших держав членів НАТО не виявляють котрим саме країнам запропонують вступ до НАТО.

У ВИБОРАХ 1994 РОКУ ВЕЛИКА кількість республіканських кандидатів не змогла усунути з Палати Репрезентантів демократів, що були вибрані туди попередньо. Цього року 31 із переможених республіканців знову пробують усунути демократів з цієї законодавчої установи, але цим разом серед не надто сприятливої виборчої атмосфери. Аналітики зазначують, що виборці вражені неспроможністю республіканців перевести в життя свою програму Контракту з Америкою можуть не бути надто щедрими у їх виборі .

Г. Удовенко відвідує ЗСА

Київ (Р. Р.). — Міністер закордонних справ України Геннадій Удовенко 19-го жовтня відлетів до ЗСА з візитою на запрошення державного секретаря Воррена Кристофера.

Перед від'їздом міністер сказав, що має на меті продовжити переговорний процес щодо співробітництва між Україною і ЗСА на основі стратегічного партнерства.

Програмою зустрічі передбачено обговорення питань про наповнення конкретним змістом поняття „стратегічне партнерство". Передбачаються також зустрічі з заступником державного секретаря ЗСА Стровбом Толбаттом, асистентом президента з питань крайової безпеки Ентоні Лейком та секретарем оборони Вілліямом Перрі. Обговорюватиметься питання безпеки в Европі, проблеми поширення НАТО, ситуацію на Близькому Сході та в Афґаністані, а також розглядатимуться результати праці міжурядової комісії Кучма-Ґор.

Заплановано виступ Г. Удовенка в Інституті міжнародного миру ім. Карнеґі та в Крайовому пресовому клюбі.

Г. Удовенко

У спільній заяві урядів України і ЗСА, прийнятій по закінченні першого засідання спільної комісії, що працювала в Києві 14-17-го жовтня, сказано, що це початок практичної діяльности міждержавної комісії Кучма-Ґор. Сторони підтвердили важливість підтримки реформ і стимулювання інвестицій. У заяві сказано, що комітет створено з метою поглиблення стратегічного партнерства в питаннях макро та мікроекономіки і що ЗСА „продовжуватимуть рішучу підтримку реформ в Україні, спрямованих на забезпечення економічного росту та створення конкурентної економіки".

С. Головатий зрезиґнував з посту президента УПФ

Київ. — Міністер юстиції Сергій Головатий склав із себе уповноваження президента Української Правничої Фундації (УПФ), щоб повністю присвятити себе міністерській праці, повідомила 16-го жовтня УНІАР.

„Я вважаю, що міністер не може очолювати благодійний фонд, не може займатися підприємницькою діяльністю, не може навіть керувати партією, не може одночасно поєднувати політичний пост в Уряді і керівний пост в іншій структурі. Як мене звільнять з посту міністра юстиції, я повернуся до свого кабінету в УПФ", — сказав С. Головатий на пресконференції після загальних зборів фундації, які пройшли в Києві 11-12-го жовтня.

З відходом С. Головатого УПФ залишилася взагалі без президента. Збори вирішили розподілити президентські обов'язки між виконавчим директором Наталею Кривець і новообраним головою надзірної ради Василем Кисілем.

УПФ є благодійним фондом, що об'єднав у собі правників, починаючи від студентів і закінчуючи академіками. Великим внеском організації в побудову правної держави є випрацювання системи кодифікації, зокрема підготова цивільного кодексу, яка здійснювалася без технічної допомоги держави. За словами С. Головатого, відомий фонд Сороса ґарантує фінансування УПФ упродовж наступних трьох років.

Прийнявши резиґнацію С. Головатого з посту президента фундації, збори однак обрали його почесним президентом УПФ, що не дає йому ніяких уповноважень.

Українські моряки не затримували російського корабля

Севастопіль (Р. Р.). — В суботу, 19-го жовтня, пресовий центр російської Чорноморської фльоти спростував поширену в пресі інформацію про затримку російського корабля українськими морськими силами поблизу Теодосії. У спростуванні сказано, що на момент поширення інформації згаданий корабель з бортовим числом 152 перебуває у Новоросійському порті.

Автори заяви висловлюють подив інформацією про затримання, оскільки йдеться про військовий корабль, на який згідно міжнародних правил поширюється імунітет.

Раніше деякі інформаційні аґентства повідомили, що великий десантний корабель затримала українська сторона 16-го жовтня і що приводом для цього нібито була наявність на кораблі ракетно-зенітної зброї.

У Д. Табачника неприємності

Київ (Р. Р.). — Парляментарна Комісія боротьби зі злочинністю перевірила факти, пов'язані з отриманням помешкання головою державної Адміністрації Дмитром Табачником і ухвалила рішення про недопустимість його дальшого перебування на пості та на інших відповідальних становищах у державних органах.

Комісія рекомендує Президентові України Леонідові Кучмі доручити відповідним органам порушити судову справу про визнання недійсним дозволу на отримання житла Д. Табачником на вул. Ярославів Вал, а також акту приватизації та виселення з помешкання Д. Табачника і його батька.

Генеральному прокуророві Григорію Ворсінову рекомендовано порушити кримінальні справи проти осіб, які сприяли Д. Табачникові в незаконному отриманні помешкання.

Перевірку здійснили голова Комісії Григорій Омельченко, депутат України Анатолій Єрмак та старший асистент генерального прокурора України П. Куненко.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

УАПЦ ВІДЗНАЧИЛА СВОЄ 75-РІЧЧЯ

КИЇВ. — Тут відбулися врочистості у зв'язку з 75-річчям Української Автокефальної Православної Церкви, у яких взяли участь представники усіх гілок українського православ'я. За словами доцента Київської духовної академії УПЦ КП Арсеня Зінченка, цій річниці була присвячена наукова конференція „Український церковно-визвольний рух і творення УАПЦ", на якій виступив з промовою Патріярх УПЦ КП Філарет. У церквах відбулися Панахиди у пам'ять мучеників, відкрито пропам'ятну плякату Митрополитові Василеві Липківському, відслужено врочисту Літургію, присвячену 75-річчю всеукраїнського православного собору 1921 року, на якому було проголошено створення УАПЦ. Відкрито виставку „Знищені храми та репресовані діячі УАПЦ".

ВИСТУПАЮТЬ ЗА ВІДНОВЛЕННЯ ПРАЦІ ОБСЕРВАТОРІЇ

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ. — У Яремчі відбулася науково-практична нарада, присвячена пошукам шляхів до реставрації та відновлення праці метеорологічно-астрономічної обсерваторії на горі Піп-Іван в українських Карпатах. Організаторами наради виступили: Обласна державна адміністрація, Державний Університет „Львівська Політехніка" та університет „Варшавська політехніка", Обсерваторію збудовано у 1938 році і вона була астрономічним відділом варшавської обсерваторії. Сьогодні, на думку фахівців, ця високогірна споруда могла б провадити сателітні, геофізичні, геодезичні та інші досліджения і водночас могла б бути туристичним об'єктом. Однак відновлення діяльности обсерваторії можливе лише з участю европейської спільноти і надання їй статусу міжнародної.

НЕСПОДІВАНІ ВАКАЦІЇ

МИКОЛАЇВ. — Посадник міста Олександер Бердников видав розпорядження про одномісячну відпустку без платні всім працівникам Міського виконавчого комітету і підприємств, які перебувають у його підпорядкуванні. Чиновники відпочиватимуть по черзі протягом жовтня-грудня за спеціяльним графіком, а органи влади і підприємства працюватимуть у звичному режимі.

В. ФОТОКАКІС ДОБРОВІЛЬНО ЗАЛИШИВ ЗАВОД

ЧЕРНІВЦІ.— Згідно з повідомленням Рух-прес, Вангелій Фотокакіс, який за допомогою міліції силою захопив приміщення директора чернівецького машинобудівного заводу, таємно залишив приміщення і, вийшовши задвірками, поїхав у невідомому напрямку. Залишити завод його намовив начальник управління міліції области Валерій Бевз. Робітники вимагають розслідування діяльности В. Фотокакіса і нанесено його діями шкоди підприємству. Ситуація на заводі стабілізується.

КРИМСЬКІ ПАРЛЯМЕНТАРИСТИ НЕДОВІРЯЮТЬ Є. СКИСОВУ

СИМФЕРОПІЛЬ. — Верховна Рада Криму висловила недовір'я начальникові Головного управління юстиції України в Криму Євгенові Скисову. Парлямент автономії також ухвалив постанову, якою не визнав наказ Головного управління Міністерства Юстиції у Криму про анулювання актів реєстрації політичних партій Криму, які не узгоджені з Конституцією України.

ПРИПУЩЕННЯ Г. ОМЕЛЬЧЕНКА

КИЇВ. — Голова Комісії Верховної Ради з питань боротьби зі злочинністю Григорій Омельченко не виключає, що факти незаконного відкриття валютних рахунків за кордоном високими урядовцями України і придбання ними нерухомости за межами держави може використовуватися закордонними спецслужбами для їх вербування як аґентів впливу на зовнішню і внутрішню політику України. Голова комісії однак зазначив, що не може сказати про якісь „конкретні спроби вербування", оскільки така інформація в кожній країні є таємною, але йому відомо, що деякі матеріяли з цього питання перевіряються „у відповідних інстанціях".

У СВІТІ

У НЕДІЛЮ, 20-ГО ЖОВТНЯ, в Брюсселі столиці Бельгії, відбулася маніфестація 275,000 громадян, яку назвали „Білим маршем" і метою котрої було висловити державним властям свій гнів і безрадність у справі широко відомого діточого сексуального скандалу. Цей марш був завершенням цілотижневих спонтанних вибухів населення, зокрема після того, як Верховний суд країни звільнив від дальшого досліджування цієї справи прокуратора Жан-Марка Коннеротте, котрому закинено односторонність тому, що він прийняв запрошення і безплатний квиток на доброчинний полуденок-збірання фондів для батьків пропавших дітей. Марш відбувся спокійно без будь-яких провокаційних порушень порядку, а його метою було не тільки показати обурення, але в першу чергу заманіфестувати співчуття рідним загиблих дітей.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ БИЛЛ КЛІНТОН останніми днями намагається якнайбільше причинитися до того, щоб у цьогорічних виборах переможцями вийшли демократи. Тому, що нюджерзький стейт уважається показником змагань президентських кандидатів, Б. Клінтон вирішив у неділю, 20-го жовтня, тут знову пропаґувати свою та демократів справу. Виступаючи у двох церквах Нюарку та інших місцевостях стейту, він постійно пригадував громадянам, що голосувати 5-го листопада є їхнім обов'язком. Крім того, він також не забув виступити з підтримкою демократичного кандидата Роберта Торріселлі, котрий змагається з республіканцем Ричардом Зиммером за сенатське крісло, котре є дуже важливим для демократів, якщо вони хочуть здобути більшість в Сенаті.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Доцільність передвиборчих дебат

Вибори — це одна із найважливіших практик демократії, політичної форми народовладдя, котра побудована на визнанні того, що народ є джерелом влади, право на котру передає ним обраним представникам і керівникам держави під час виборів. У кожній державі правила виборів найвищої державної влади є інакше зформульовані, відповідно до потреб даної країни і народу.В Америці правила виборів є одним з найскладніших розділів у Конституції, де виразно сказано, що кожних чотири роки в першому тижні листопада вибирають президента. Вибори є загальними і тайними, але не безпосередніми, бо переможцем у президентських виборах стає тільки той, кого виберуть електори, з докладно визначеним числом.

Натомість передвиборча кампанія починається майже за рік до виборів і коштує кандидатів дослівно мільйони долярів для пропаґування в телевізії, пресі, телефонічно та під час роз'їздів по цілій країні доктрин партії даного кандидата та його політики щодо поліпшення долі країни та добробуту її громадян. Ще багато інших засобів розповсюдження відомостей вживається, але їх всіх годі вираховувати. Одним із важливіших найбільш цікавих механізмів передвиборчої кампанії в ЗСА є дебати — обмін думками тих, які кандидують на президента країни. В американській політиці, майже від самих початків її існування, дебати завжди відігравали важливу ролю, а безпосередня присутність на них виборців давала змогу кандидатам орієнтуватися у настроях окремих округ на тему того чи іншого спільного питання. Дуже часто дебати давали виборцям можливість пізнати даного кандидата зі способу його вислову, реакції на закиди суперників та навіть на образливі вигуки виборців. Одначе з часом і розвитком інформаційної техніки форма дебатів змінилася, проте не змінився їх вплив на виборців, але це виключно коли мова про дебати запальні, цікаві та з відчуттям конкретности в обіцянках кандидатів.

Натомість цьогорічні передвиборчі дебати між президентом Биллом Клінтоном і Робертом Долом, кандидатом Республіканської партії, та віцепрезидентом Ал Ґором і кандидатом на віцепрезидента від республіканців Джеком Кемпом чомусь ніяк не спромоглися на те, щоб хоч викликати у виборців зацікавлення. Всі три дебати були такими літеплими, як у виступі дискутантів, так і в підборі порушуваних проблем, що ніяк не викликували бажаних сподівань. Приглядавшись дебатам і слухаючи та читаючи підсумки з них політичних аналітиків, можна навіть пересічному виборцеві дійти до висновку, що є дуже мало — крім самих кандидатів, громадян, зацікавлених цьогорічними виборами та спірними питаннями, котрі обговорюються. Відчувається цілковиту байдужість, бо немає нічого конкретного, лише самі пусті та багатослівні обіцянки.

Мабуть, найжвавішими, якщо їм можна приписати таку назву, були другі президентські дебати, але не завдяки кандидатам, ані ними висуненим проблемам, але завдяки питанням виборців, які намагалися видобути від обидвох кандидатів якісь конкретні відповіді. Цього вправді не сталося, але глядачі все ж таки мали змогу переконатися, що ні кандидати, ні їхні спірні питання не є тими, які цікавлять виборців. Мабуть, найкраще це пояснила одному телевізійному репортерові невідома молода американка, заявляючи без будь-якоїсь хитрости чи злоби, що „теперішня політика є такою передбачливою, що не викликає жодного зацікавлення, а кандидати на зовні такі безентузіястичні, що немає місця на захоплення ними".

Все одно, навіть ці цьогорічні дебати, котрі напевно не змінили думки багатьох виборців, є корисними хоч би для того, щоб бути прикладом, як такий обмін думок між кандидатами не повинен виглядати. Але це також підкреслює ще раз і те, що дебати є доцільними у передвиборчій кампанії, є вони більше чи менше вдалими, бо саме в них криється одна зі значних практик демократичної системи, що дає можливість самому виборцеві вирішувати за кого йому віддати свій голос.

...Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи"разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Ігор Лесик

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІЯЛ УКРАЇНИ

Англійські словники подають дуже влучні визначення слова „інтелект". Перша дефініція описує інтелект як спроможність до раціонального мислення; друга виясню інтелект як силу знання у протилежності до сили відчуття. Іншими словами, інтелект — це розум людини. Від рівня або потенціялу інтелектуальних спроможностей залежить сучасність і майбутність кожного суспільства.

Проф. В. Іваненко, відомий учений, спеціяліст у кібернетиці (порівняльних студій автоматичних контрольних систем), розглядаючи драматичну ситуацію ресурсів у сучасній українській державі, вирізнив інтелектуальні ресурси як найбільш продуктивний і стабільний елемент, необхідний в успішному державобудівництві. Мінеральні ресурси України у повітрі, на землі та під землею, є на думку проф. Іваненка, „дуже посередні". Їх тепер Україна не може використати до тої міри як це зроблено, наприклад, в ЗСА або Канаді. Вкінці ці ресурси можна залишити невикористаними, відкласти їх експлуатацію на кращі часи. Другий важливий ресурс — це капітал, передумова динамізму економіки. Його Україна не має. Основа поступу у всіх ділянках буття української держави — це третій ресурс: „інтелектуальна робоча сила, наука, українська інженерія". Оця сила мусить іти рівнобіжно із поступом. Її не можна відкладати, її треба використати негайно, бо хоч продукт є сьогодні цінний, в майбутності він може стратити свою вартість.

Наукові твори мусять бути все доповнювані новими інформаціями, враховуючи прискорений поступ у науці сучасного покоління. У часах большевицького режиму з тої промисловости, яка працювала в Україні, 60 відс. була машинова інженерія, з неї половина була присвячена розвиткові військової техніки. Абсолютна більшість високої кляси науковців, інженерів із цієї ділянки промисловости залишились без праці. Біля 600 науковців з найвужчими науковими званнями виїхали за кордон. Велика частина з них віддає своє знання чужинцям майже задурно, багато з них наймаються за найчорнішу роботу, щоб заробити на щоденний хліб. Загальний інтелектуальний потенціял, який обнімає всі галузі знання, понизився до загрозливого рівня. Наприклад, у 80-их роках Національна Академія Наук України нараховувала біля 100,000 висококваліфікованих членів. Сьогодні їх є менше як 40,000. Але справа не у кількості, а в якості. Інтелектуальний потенціял зменшився, бо відійшли ті, які здобувають знання. Зменшилась значно кількість тих, які передають це знання молодшому поколінню. Такий розрив в інтелектуальних процесах є катастрофічний, особливо у критичній ситуації, яка вимагає негайної дії конструктивних сил.

Проф. В. Іваненко започаткував ацію, яка має на меті здержати постійне понижування інтелктуального потенціялу України. Це створення фонду „Інтелект України". Цей фонд буде користуватися традиційним джерелом накопичення капіталу, який він буде використовувати через конкурсну систему проєктів на підтримку освіти і науки. Це своєрідна біржа для українських інтелектуалів, які могли б свої проєкти продавати за кордон. Сподіємось, що ініціятива проф. Іваненка, при співпраці діяспори, буде ефективним засобом оновлення динамізму української науки та стримає небажану еміґрацію науковців за кордон. Проґноза на успіхи цієї акції в майбутності є добра. Доцільність цього важливого проєкту знайшла дуже прихильний відгук у багатьох науковців усіх міст України. Низький інтелектуальний потенціял мають країни Південної Америки. Можна з певністю рахувати на їх співпрацю. Підтримка фонду українським Урядом та українськими банками є ще проблематична, бо й ціла економічна, по-

(Закінчення на стор. 3)

Юрій Р. Рибак

„Бамбукова мережа"

Мабуть, на подобу „залізній заслоні" в Европі постало поняття „бамбукова завіса". Вона творила політичні та ідеологічні різниці, які відокремлювали Китай від Заходу, особливо між 1949 і 1972 роками. Тепер у процесі розвитку, з можливістю ґльобального маштабу, діє „бамбукова мережа".

Бамбук — це популярна рослина, яка своїми властивостями знайшла у житті китайців багато практичних застосувань — від харчу і домашнього улаштування до будівельних матеріялів. В теорії слово „мережа" охоплює групу або систему взаємного зв'язку, співробітництва осіб. У практиці це, властиво, бизнеси китайських підприємців, що діють за межами Китаю і звичайно мають родинний характер, бо, мовляв, „можна довіряти тільки близьким членам сім'ї"... А щоб запевнити родинний характер фірми у майбутньому, звичайно найстарший син перебирає пост уступаючого головного керманича. І ось один із прикладів: найстарший син, що був лікарем у ЗСА, залишив свою велику практику і пішов за голосом батька і традиції, перейнявши провід родинного бизнесу в Тайвані. Із складнішою ситуацією зустрівся був Пао, маґнат корабельного транспорту і нерухомого майна у Гонґ Конґу, бо не мав синів. Тому розділив свій бизнес на чотирьох зятів. Ними були: китайський лікар, японський архітект, шанхайський банкір і австрійський адвокат.

Спільне походження клану стає основою для взаємного довір'я у бизнесових справах навіть тоді, коли вони працюють далеко від рідних місць. Позитивним явищем у веденні фірми є центральна контроля родини, як теж звичка, що основну інформацію старші керівники задержують у пам'яті. Це заощаджує час і папір, чого не осягає своїми бюрократичними методами діловодство західніх компаній. Багато заморських китайців себе не реклямують і тому не всім відомі товари широкого вжитку, які мають китайську торговельну марку. Причина є саме у характері продукції і послуг? Це частинний монтаж, готовий продаж, транспорт і фінансування.

Серцем мережі є Гонґ Конґ, Сінґапур, Тайван і узбережжя Китаю, а властителі компаній домінують у бизнесовому секторі кожної південно-східньої азійської країни. Піонери тих заморських китайських фірм почали були від основ. Вони з посвятою працювали, заощаджували та інвестували надзвичайно велику частину своїх доходів у фірму. Виглядає, що на їхній успіх має теж вплив конфуціянство, себто етичне вчення, яке оформив Конфуцій, китайський філософ і вчитель, що жив у 551-479 роках до Христа. Він же вніс у китайську релігію „особливе значення поваги до батьків, родини і приятелів, культ предків і підтримку справедливости і миру".

Своєю структурою підприємства „бомбукової мережі" різняться від інших ще й тим, що велика родинна компанія складається з поміркованих розмірів фірм, а кожна з них є співвласником інших родинних фірм. Час робив своє — колись малі родинні фірми стали величезними конґльомератами!... Обчисляють, що загальна сума продукції усіх компаній, що мають заморські китайці, сягає 600 блн. дол. річно. Між іншим, підприємства Ліем Сіое Ліонґа осягли 5 відсотків економіки Індонезії, а в Гонґ Конґу Лі Ка Шінґ є власником восьмої частини усіх шерів на списку (listed stacks). Він — біженець з Китаю, почав працювати з 12 років життя як робітник штучних квітів. І хоч він належить до групи десятьох найбагатших осіб світу, проте живе у скромному будинку в старій частині міста. Чутки про ощадне життя першого покоління багатих заморських китайців публічна опінія інтерпретує як „вислід особистого рішення, що дає внутрішнє вдоволення". Тут згадаймо ще один курйоз. Більйонер Ванґ у Тайвані ненавидить купувати новий одяг. Але його дружина є іншої думки. Вона нишком виносить свій старий одяг, а на це місце купує і вішає у шафу новий. А щоб зберегти „сімейний мир і спокій", вона це робить під час короткої відсутности чоловіка.

Сучасність пливе своїм руслом, а майбутність? Тут можна тільки припускати, які остаточні зміни

(Закінчення на стор. 3)

Галина Колесса

Космач вшановує великого мистця М. Мороза

Як відомо, у 1994 році завдяки дружині мистця Ірині Мороз вийшла у світ монументальна, багато ілюстрована праця про творчість і життя славного українського маляра Михайла Мороза. Книга заслужено посіла місце не лише у центральних бібліотеках міст України та інших країн, але й на полицях особистих збірок таких визначних особистостей, як Збіґнєв Бжезінскі. У архівах І. Мороз зберігаються листи із захопленими відгуками про мистецтво М. Мороза та про згадану книгу.

М. Мороз: „Материнство (Ірина Мороз із сином Ігорем) Космач, 1944 р. Олія, полотно.

Презентація монографії відбулася у таких важливих мистецьких центрах, як Ню Йорк, а недавно у зв'язку із виставкою творів М. Мороза — у Торонто. Та не оминула вона й тих менших місць, які відіграли важливу ролю у житті мистця — зокрема, славного гуцульського села Космач в Карпатах на Станіславівщині (тепер — Івано-Франківщині), куди, зачарований космацькою природою, славний професор М. Мороза Олекса Новаківський привозив на вишколи своїх учнів. У Космачі, який часто називають „серцем Гуцульщини", маестро Мороз провів частину своїх найкращих днів, створив безліч безсмертних праць, познайомився із своєю майбутньою дружиною.

У червні ц.р. в газетах „Гуцульський Край' та „Галичина", які виходять на Івано-Франківщині появилися статті М. Гроденка під заголовком „Повернувся художнк з леґенди" та Г. Даниліва про М. Мороза та презентацію монографії мистця. Уривки з цих статтей і пропонуємо увазі наших читачів.

„Михайло Мороз належав до тих живописців для яких малярство складало найважливішу сутність їхнього життя, цілком заполоняючи думки і почуття", — читаємо у статті Г. Даниліва.

„У Космач Мороз вперше приїхав у 1925 році. Уродженець Поділля, він був зачарований Гуцульщиною, вона стала однією з найважливіших тем малярства, а згодом і частиною життя. Велика кількість творів, різноманітні виставки — підтвердження цього. Від ранніх, ще несміливих творів — краєвидів „Космач", „Річка Пістинька" йде поступовий перехід до живописних шедеврів. Удосконалюючи свою майстерність у Паризькій академії прикладного мистецтва, М. Мороз створив монументальну фреску „Гу-

(Закінчення на стор. 3)

КОНЦЕПЦІЇ, ЩО ЗАГРОЖУЮТЬ НАЦІОНАЛЬНІЙ ОСВІТІ

(Заява Всеукраїнського Педагогічного Товариства ім. Григорія Ващенка)

II

Цей штрих ще раз увиразнює, наскільки власне національне виховання є у даній концепції не головним, наскільки сама вона, концепція, є національно мало виразною, такою, що не відповідає істинним потребам української держави. Чи можна й допустити, щоб подібний документ з'явився, наприклад, у поляків, французів, литовців — у всіх, хто дбає про високі духовно-моральні якості своєї нації? А втім, у „Доповідній записці", що її було підготовлено на колегію, національна аморфність концепції дістала ще й таке виправдання: мовляв, її мета у тому, щоб допомогти сучасній молодій людині „володіти навичками поведінки", які дозволили б їй „успішно адаптуватись до нових соціяльних умов". Є всі підстави вважати, що подібне підлаштовування під вузько пристосувальницький „синдром", що є притаманним частині нашого суспільства, не може мати для майбутнього українського народу, якщо він буде виховуватися на засадах даної концепції, якихось позитивних наслідків.

Ряд принципових зауважень викликає і прийнята міністерством „Концепція гуманітарної освіти в Україні (вища школа)". Є тут немало цілком прийнятних, державотворчо спрямованих положень, та водночас — як розуміти, наприклад, тезу, що гуманітарна освіта в Україні мусить мати „деполітизовану спрямованість"? Упроваджений певними силами даний термін — „деполітизація освіти" (це не доречна і обґрунтована „департизація"!) — тим і є вигідний для них, що дозволяє здійснювати освітню практику у протиставленні політиці української держави. Отже, — деполітизованість від політики власної держави?

Або: „навчальним закладом надається... свобода викладання", „насильство щодо наукової та світоглядної позиції викладача неприпустиме". Все ніби правильно, як для демократично розвиненого й зрілого суспільства, особливо щодо насильства, та разом з тим на-прошується запитання: а якщо цей викладач під вигля-дом „свободи викладання" вбиває у молоді голови іде-ологічний мотлох імперсько-тоталітарного часу (по-дібних фактів у діяльності наших навчальних закладів фіскується немало)? Застерегти б такого викладача, зформулювати у програмовому документі чіткі світо-глядні вимоги до нього. Тільки ж ось що на завершен-ня розділу „Національний характер гуманітарної освіти", де викладено й ряд зовсім правильних положень, перестрахувальницьки застерігається: „Пропаганда націоналістичних теорій та поглядів засобами гуманітарної освіти неприпустима". Можна собі тільки уявити, яке потужне опертя дістане собі освітянський керівник — українофоб, чіпляючись за подібне формулювання! Власне, це не що інше, як дозвіл для нього на розправу з усім українським, усім патріотичним у навчальних програмах і виховних заходах, включно, можливо, до самої нашої мови, яка, либонь, також може потрактовуватися як „націоналістична"... Шкода, і вельми шкода, що жупел націоналізму, попри вже гори новітніх праць, у яких розвінчується його марксистське витлумачення, попри те, що він є синонімом властивого для кожного свідомого народу патріотизму, а не національного шовінізму, перебуває і досі на озброєнні у враженого задавненою хворобою міністерського чиновника.

Щоправда, в одному місці концепції знаходимо й таке: „Неприпустимими є розповсюдження теорій та поглядів зарубіжних авторів, спрямованих на руйнацію державности, приниження національної гідности..." Дивно — про зарубіжних авторів не забуто, зате „забуто" про авторів і про викладачів „своїх рідних". Вимогу про неприпустимість з їхнього боку антидержавних, антиукраїнських пропагувань, спонукань і дій годі в документі й шукати. Натомість у розділі про кадрове наповнення освіти турботливо акцентується, що стосовно тих викладачів, які зформувалися на основі марксистської методології та світогляду, потрібно застосовувати не тактику „вимивання кадрів", а „залучення їх до перегляду своїх наукових поглядів". Що ж, можна згодитися. Одначе що робити з тими вже невиправно задогматизованими „сівачами", навіть якщо їх у масштабах держави і не надто багато, котрі ні за яку ціну „залучатися" не хочуть? Пафос „кадрової" частини „концепції", де щедро заохочується — нібито наше суспільство вже сповна дозріло до цього — світоглядний плюралізм, конкуренція ідей і поглядів (а це, за усієї своєї важливості, також щит, що ним зможе прикриватися антидержавник), передбачає їх виправдання.

Всеукраїнське Педагогічне Товариство ім. Григорія Ващенка з тривогою сприймає загрозливі, недержавотворчі тенденції, наявні у подібних документах. У поєднанні з іншими проявами національного ніґілізму в діяльності Міністерства Освіти, з тим, що в частині реґіонів країни знову активізувалося зросійщення освітньої системи (невипадково цього року міністерство, по суті, приховало традиційну для попередніх років статистичну звітність про кількість першоклясників, які почали вчитися українською мовою), дані тенденції мусять викликати спротив з боку всіх, кому дорога українська держава і її мабутнє.

Товариство закликає педагогічну громадськість України і надалі спиратися на виховні завдання, визначені державною національною програмою „Освіта. Україна XXI ст." та „Концепцією національного виховання", на основі якої у більшості областей розроблені і діють також реґіональні програми національного виховання, високо підносити у своїй роботі і творчо розвивати християнські виховні ідеали українського народу, що дістали найповніше відкристалізування у педагогічній спадщині Г. Сковороди і Т. Шевченка, К. Ушинського і Б. Грінченка, С. Русової й І. Огієнка, Г. Ващенка і В. Сухомлинського, інших освітян, котрі жили і творили з думою про духовне випростання рідного народу, з розумінням того, що його входження у загальноевропейську та світову освітні системи можливе тільки на шляхах повноцінного національного відродження.

Правління Всеукраїнського Педагогічного Товариства ім. Григорія Ващенка, голова проф. А. Погрібний.

Інтелектуальний...

(Закінчення зі стор. 2)

літична і культурна атмосфера України є нездорова, насичена тугою за большевицькою структурою держави, і є неспроможна зрозуміти вагу інтелектуальної сили у розбудові української держави.

Не можна обійтись без сумних рефлексів що-до характеристики загалу сучасного українського суспільства в Україні і її діяспорах, яким бракує достатнього інтелектуального потенціялу, щоб зберегти українську націю від можливої катастрофи. Коли утотожнити поняття інтелекту із розумом, тоді важко буде зрозуміти політичну культуру українців, яким є чужі національні інтереси України і які діють проти своєї власної держави. Тенденції Уряду і парляменту до закріплення інтернаціональної ідеології в українському народі є не лише виявом рабської ментальности, але й доказом, що їх інтелектуальний потенціял (разом) є нижчий від стандартів в інших цивілізованих народах.

Моє драматичне відхилення від головної теми є подумане з тою метою, щоб наголосити основну функцію інтелектуальних сил у всіх галузях державної структури України і українського народу. Понижений інтелектуальний потенціял яскраво позначається також у діяспорі, яка послідовно затрачує національне обличчя. Інтелектуальні сили зменшуються з року на рік. Індивідуалізм, вислід обмеженого інтелекту, на мою думку, створює атмосферу, у якій бракує політичної культури, спрямованої для добра української нації. Було б дійсно побажаним, щоб український нарід за всяку ціну підвищив свій інтелектуальний потенціял і використав його до відбудови зруйнованої України, бо лише розумом, а не емоціями, зможемо закріпити незалежність України.

„Бамбукова...”

(Закінчення зі стор. 2)

зайдуть у політиці і економіці Китаю. Можна теж додумуватись, яку поставу до цього займатиме „бамбукова мережа”. І коли Китай зблизиться ще більше до капіталізму, тоді „бамбукова мережа” зв’яжеться сильніше з материком, а об’єднання Китаю з Гонґ Конґом створить можливість до зближення з Тайваном. У висліді Китай стане найбільшою потугою в Азії. З тим прийдеться рахуватися Америці. Але коли Китай схилиться у сторону комунізму, тоді „бамбукова мережа” зблизиться до Заходу, пожвавить активність з Північною Америкою і Західньою Европою.

І які зміни не зайшли б, „бамбукова мережа” перетриває і далі процвітатиме. Чому? Тому, що очі піонерів звернені у сторону молодого покоління з американською освітою. Вони переконані, що саме це молоде покоління зуміє поєднати характер унікальної китайської культури з модерним керівництвом і передовою технологією.

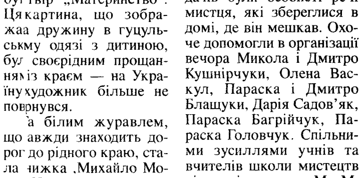
Бамбук — це китайський символ тривкости, гнучкости і постійного розвою. Як каже прислів’я, „бамбук згинається, однак не ламається”.

Космач...

(Закінчення зі стор. 2)

цульщина“ (гуцулка з писаками), яка залишилася в Академії як краща праця. Серед десятка картин, які зміг взяти Мороз, вирушаючи в незнану дорогу з дружиною Іриною та двоічним сином Ігорем, найдорожчим скарбом був твір „Материнство“. Ця картина, що зображає дружину в гуцульському одязі з дитиною, був своєрідним прощанням із краєм — на Україну художник більше не повернувся.

За білим журавлем, що завжди знаходить дорогу до рідного краю, стала книжка „Михайло Мороз. Це — монументальна праця про життя і творчість великого майстра. Книга видана музеєм Ля Саль у Філядельфії і побачила світ (а також з’явилися у Космачі) за допомогою Ірини Мороз, яка стала її упорядником...“

„Космач. Через кладку на Діл“. 1939 р. Олія, дошка.

Далі автор статті розповідає про імпрезу, пов’язану із презентацією монографії М. Мороза у селі Космач Косівського району Івано-Франківської області. „Презентацію організувала завідуюча бібліотекою №1 Г. І. Мозолюк. У залі Народного Дому було виставлено для огляду три картини М. Мороза: два портрети космачанина Миколи Чорнищука (власність Д. Садов’як) та пейзаж (власність О. Васкул). Цікавими для глядачів були особисті речі мистця, які збереглися в домі, де він мешкав. Охоче допомогли в організації вечора Микола і Дмитро Кушнірчуки, Олена Васкул, Параска і Дмитро Блащуки, Дарія Садов’як, Параска Багрійчук, Параска Головчук. Спільними зусиллями учнів та вчителів школи мистецтв під керівництвом М. М. Рибчука була поставлена композиція „Ми — космачани“, учасники художньої самодіяльности Народного Дому виконали українські пісні“. Із статті Михайла Городенка також довідуємось, що зворушливим моментом імпрези стало прослухання звукозапису народних пісень і спогадів з голосу самого М. Мороза, записаного на касеті, присланій з Америки дружиною мистця.

„Як було б добре, якби кожен зміг щиро повторити слова незабутнього Михайла Мороза: „Все, що роблю, роблю для України і для свого народу“", — такими словами закінчує свій репортаж Г. Данилів.

І з його словами важко не погодитися.

Творці фундації УВУ

Нація є незнищимою, — як довго в її надрах живе здорове ядро народу... Таким здоровим ядром українського народу є покоління, яке перед 50-ми роками з болем серця покидало рідні оселі перед червоною ордою, під звуки гарматних сальв і заграви пожеж, стаючи ізгоями, шукаючи притулку в чужих країнах. Те покоління зберегло вірність, любов до рідної землі, її традицій, віри та культури.

З ряду тієї генерації слід виділити добродіїв-жертводавців Українського Вільного Университету — св. п. Анастазію Войчак-Псуй та подружжя Михайла і Ерни Лозинських, які, розціннюючи важливість і ролю УВУ як амбасадора української науки в світі, жертвували по 10,000 дол. на потреби УВУ з осідком у Мюнхені.

Анастазія Псуй

Ерна і Михайло Лозинські

Михайло Лозинський народився в селі Новосілки, Львівської области. Там же розпочав освіту, а закінчив у Чикаґо. Як згадує жертводавець, „виростав в незабутньому часі, що проходив в тридцяті роки в Галичині, Західня Україна“. В юнацтві пережив зловісну польську пацифікацію, процес Біласа і Данилишина, атентат Лемика, арешти українського населення, події Карпатської України, а згодом розпад Польщі, прихід більшовиків, призов до червоної армії, німецький полон під Вітебськом, „марш смерти“, чудесну втечу з полону. Про неї згадує М. Лозинський, що опинився в рідному селі саме в день свята Різдва Божої Матері, „якій було за що подякувати“.

Перед наближаючим фронтом більшовицьких військ у Західню Україну молодий Михайло подався на Захід, де, важко попрацювавши та одружившись, 1950-го року прибув до Гемтремку, Мишиґен, ЗСА. Попрацювавши в автомобільному заводі, подружжя Лозинських перенеслося в Арізону, до соняшного міста Сан Сиіті. Там проживають досьогодні, запрошуючи українських пенсіонерів поселитися в цьому унікальному місті. Михайло Лозинський — зразок українського патріота й громадської людини, що все своє життя працювала на добро свого народу, допомагаючи своїми пожертвами українській школі, культурі, науці. Доказом цього в нього зберігаються надіслані подяки, похвальні грамоти від Українського нарукового Т-ва, Українського Наукового Інституту Гарварду, ЗУДАК, фонду Оборони України. Член-добродій УККА, довголітній секретар УНС в Арізоні, ОЧСУ, спонзор стипендистки Бразилії та добродій різних благодіянь.

Можна без сумніву твердити, що жертвенне подружжя М. і Е. Лозинських, проживаючи в соняшній Арізоні, пильно стежить за проявами української громади та, наче легендарний Миколай, допомагає в її потребах, в міру своїх спроможностей. Своєю пожертвою Михайло і Ерна Лозинські створили постійний стипендійний фонд свого імени при Фундації УВУ.

* * *

Достойною меценаткою Українського Вільного Університету є також св. п. Анастазія Псуй, яка в своєму заповіті залишила 10,000 дол. на потреби і наукові цілі Українського Вільного Університету. Народжена 1920 року в Торонто, Канада, в родині Іллі і Анни Войчаків, які повернулися з дев’ятилітньою дитиною в Україну до села Слобідки, галицького Поділля. Тут св. п. Анастазія провела свою молодість, одружилася з односельчанином Володимиром Псуєм. Недовго довелось молодому подружжю втішатися родинним щастям на рідній батьківщині. Друга світова війна і прихід більшовиків приневолили покинути рідну хату, зазнати труднощів життя втікачів у німецьких таборах та шукати нового місця поселення. 1947 року подружжя Псуй прибуло до Нюарку, Ню Джерзі, ЗСА. Перші роки нового життя серед чужомовного оточення, труднощі пристосування до нових умов, виснажлива фабрична праця залишили незворотний слід в житті Анастазії Псуй. Недуга паралічу прикувала цю працьовиту людину до крісла до кінця життя.

Після смерти свого життєвого друга, проживала самітньо, шанована, відвідувана своїми приятелями. Була членкою Союзу Українок Америки; її нагороджено Почесною грамотою. В своїм тестаменті залишила важко запрацьовані ощадності громадським організаціям, між ними вже згаданому Українському Вільному Університетові.

Благородним патріотам-жертводавцям — щира подяка та довічна шана від Управи Фундації УВУ.

Оксана Луцька

Відбулася нарада Фундації д-ра М. Ценка і д-ра О. Ценка „Добро творити“

Нарада фундації відбулася 21-го серпня 1996 року, вперше після смерти творця фундації і добродія д-ра Миколи Ценка (помер 14 вересня 1995 року). Пригадались слова покійного: „В чому значення фундації? У тому, що вона тривала. Мене не стане, а вона буде діяти і — заснована в ім’я дружини Володимири — буде добро творити“. Це здійснилось скоріше, як ми могли припускати. Запального, енергійного і завзятого громадянина-патріота не стало між нами, а фундація його діє. Здійснення про її дію отримує син покійного д-р Олексій Ценко, а громада читає про це в пресі.

Нарада відбулася в приміщенні Св. Софії. Відкрив засідання інж. Юліян Головчак, скарбник фундації, молитвою „Отче наш“ і словом згадки про покійного добродія д-ра Миколу Ценка. Йому присвячено хвилину мовчазної молитви, — за спасення душі цього вірного християнина і за блаженство його там, де немає ні сліз, ні зітхань, а життя безконечне...

Присутніми були, крім інж. Ю. Головчака, д-р Романа Навроцька, Степан Гавриш і Н. Пазуняк — секретар. Д-р Орест Гаврилюк перебуває саме в Україні, а д-р Володимир Кліш занедужав. Прочитано й прийнято протокол з минулорічних нарад. Скарбник інж. Ю. Головчак представив фінансовий звіт. Сума капіталу: 105,715.22 дол. Комітет розподілу може призначити датки лише з відсотків від капіталу, на основі умотивованих прохань товариств чи організацій, а не окремих осіб. Надійшли подяки від усіх інституцій чи товариств, яким було переслано встановлені на попередній нараді дотації.

Розглянено листи-петиції. На основі цих листів уділено такі субсидії: для Українського Католицького Університету ім. Св. Климента в Римі 1,000 дол., з тим, що ця сума буде розділена між трьома студентами, які не отримали стипендії від „Церкви в потребі“; приділено для Духовної Академії у Львові суму, з якої виділиться допомогу для студента теології в потребі на оплату студій; приділено 500 дол. для семінаристів у Бразилії; також для двох українських шкіл у Перемишлі — народної і середньої — по 500 дол.; на лікування для сестри Василіянки-Михаїли — 100 дол.; для „Пласту“ на розбудову відродженого „Сокола“ — 1,000 дол., а також для Спілки українських учителів — на підготову V з’їзду в Києві і на підготову першого з’їзду Гуртків плекання української мови — 500 дол. Для однієї хворої вчительки з двома недужими дітьми (наслідки Чорнобиля) в Новгороді-Волинськім — 100 дол. (через Спілку). Це і був розподіл цього року.

Добродієві д-рові М. Ценкові завжди залежало на тому, щоб підтримувало головно релігійні освітні установи, а також національні державотворчі. Тож дотації були в дусі бажань фундатора.

Н. Пазуняк

В АФГАНІСТАНІ НЕСПОКІЙ З дня на день зростає, зокрема коли в неділю, 20-го жовтня, артилерійні стріли почали досягати столичного летовища. Всього тільки 25 днів після того, як повстанські сили Талібану — мусульманського суворого релігійного руху, зайняли столицю Кабул. Ці недільні ракетні та артилерійні стріли попередили, що військо Ахмада Шаха Массуда, урядового військового командира, наближаються до столиці, за котру боротьба ще далеко не закінчена.

ПРАЦІВНИКИ ДОБРОЧИННИХ закордонних організацій в Заїрі повідомляють, що у східній частині країни знову посилились збройні сутички між військом і повстанцями з племени Тутсі. Все це в той самий час, як Організація Об’єднаних Націй розпочала нові заходи, щоб існуючий конфлікт в країні припинити. Покищо успіхів не багато, а дальший неспокій тільки збільшує жертви серед невинного цивільного населення та кількість втікачів.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в АМЕРИЦІ
висловлює глибоке співчуття д-рові Мирославові Лабунці, дочці Її синам: Олесеві й Ікові з приводу болючої втрати
ДРУЖИНИ, МАМИ і БАБУСІ

бл. п.

МАРІЇ РОВЕНЧУК-ЛАБУНЬКИ

що померла після важкої недуги, у четвер, 17-го жовтня 1996 року у Філядельфії, Па.

Покійній Марії Вічна Пам’ять

УПРАВА НТШ

Ділимося сумною вісткою, що у вівторок, 10-го вересня 1996 р., на 89-му році життя в Сан Дієго, Каліфорнія відійшла у вічність наша найдорожча ДРУЖИНА, ТЕЩА, БАБЦЯ, СЕСТРА і ТЕТА

бл. п.

ІРИНА СІЯК

В глибокому смутку:

муж — інж. ВОЛОДИМИР
зять — РОМАН ОЛЕКСИШИН
внучка — УЛЯНА ХАБУРСЬКА з родиною
брати — д-р ОЛЕГ СНИЛИК з родиною
— ЕВГЕН СНИЛИК
сестри — МАРІЙКА ҐЕЦЛІК
— НІНА ВІЛЬЧИНСЬКА з родинами
братанок — ЗЕНОН СНИЛИК з родиною

Родина дякує за всі молитви та співчуття.

СТАНИЧНА СТАРШИНА і ОСЕРЕДОК ПРАЦІ УПС ПЛАСТОВОЇ СТАНИЦІ у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

В глибокому смутку повідомляють пластову громаду, що 17-го жовтня 1996 року по довгій і важкій недузі відійшла від нас на Вічну Ватру довголітня виховниця, член станичних проводів, наша подруга

бл. п

пл. сен. довір’я

МАРІЯ з РОВЕНЧУКІВ ЛАБУНЬКА

в рядах УПА знана під псевдом ІРИНА

ПОХОРОНЕНА 23-го жовтня з церкви св. Архистратига Михаїла в Дженкінтавні, Па., на кладовищі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж. в частині призначеній для воїнів УПА.

Опечаленій родині, мужеві Мирославові, дочці Її, синам Олесеві й Ікові складаємо наші найщиріші співчуття.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшла і вічність наша найдорожча МАМА, БАБУНЯ, ПРАБАБУНЯ і ТЕТА

бл. п.

ІРЕНА зі ЗАЯЧКІВСЬКИХ ГАВРИЛЮК

проф. музики

Цією дорогою складаємо щиру подяку рідним, приятелям, знайомим і представникам організацій, які пращали покійну, а у хвилях так важких для нас висловили свої співчуття та старались облегшити наш біль.

В пошані її пам’яті дякуємо всечесному о. Андрієві Гановському за відправлення Панахиди в похоронному заведенні в Клівленді, Огайо, а всечесному о. дек. Володимирові Марущакові в Коговз, Н. Й. за відправлення Панахиди і похоронної св. Літургії, зворушливу прощальну проповідь та відпровадження тіла покійної на цвинтар свв. ап. Петра і Павла у Ватерфорді, Н. Й.

Щира подяка дякослужителям Евгенові Садовському в Клівленді, Огайо та Володимирові Стадникові, Ярославові Кушнірові і церковному хорові церкви свв. ап. Петра і Павла в Коговз, Н. Й., за їхній спів під час похоронних обрядів.

Моїм тіточним сестрам Володимирі Небеш та її родині щиро дякуємо за безмежну опіку над покійною і за правдиво родинне тепло, яке вона зазнала, проживаючи в їхньому домі; Ористі Топорович за її ввічливість і добре серце, моральну піддержку в часі недуги та за часті відвідини в домі лікарської опіки.

Мало хто із близьких мав так великий вплив на покійну в її останніх хвилях життя, як Марія Небеш. Її сердешне відношення та професійні услуги були прямо незаступимими. За що складаємо їй нашу подяку.

Ми невимовно вдячні Тесі Пігуляк. Її поради, часті відвідини і добра воля послужити родині покійної цінним часом і перевоженням відвідуючих своїм автом до хворої були великою поміччю.

З великим зворушенням вислухали ми після Панахиди, в Клівленді, прощальних слів члена Управи СУМА Софії Бурої і д-ра Володимира Боднара, великого любителя музики і співу, який часто виступав з бл. п. Іриною Гаврилюк на різних імпрезах. Під час поминальної тризни в Коговз прощали її Зеновія Білас від громади Олбанської Округи, членок СУА, від себе особисто і від доньок, яких покійна вчила гри на фортепіяні. Теж прощав Василь Боднар, який довгі ро-ки допомагав Музичній Студії покійної в організаційних справах. Оксана Бачинська, племінниця, поділилася з присутніми спогадами з життя покійної тети. Щира подяка їм за це, а також племінниці Тані Кейс, яка приїхала з Ню Йорку попрощати тету.

Складаємо окрему подяку членам молодечої організації СУМА Андрієві Бебко, Тарасові Бебко і Михайлові Бицко, що в сумівських одностроях і з прапорами держали почесну стійку під час Панахиди в Клівленді.

Після похоронних відправ в Коговз, Н. Й. домовину покійної на місце вічного спочинку несли колишні вояки УПА Василь Коцур, Василь Роман і Остап Левицький, дивізійник Василь Боднар і приятелі Олег Омецінський, Роман Мацюк, Іван Удич і Михайло Вівчар.

Щира їм подяка.

Похоронним заведенням Колодія і Лазути в Клівленді, Огайо, і Моріс Фіцджералд в Коговз ,Н. Й. дякуємо за переведення похорону та полагодження транспорту домовини літаком.

Особлива подяка Зеновії Білас за поміщення в пресі обширного некрологу.

Усім, що в пам’ять покійної прислали квіти і зложили свої пожертви на Служби Божі і добродійні цілі велика вдячність.

КВІТИ ПРИСЛАЛИ:

Володимир Небеш, Евген і Ліда Небеші з родиною, Орест і Марія Небеші, Ореста Топорович, Михайло і Арета Крушельницькі, Роман і Лі Ракочі.

НА СВЯТІ ЛІТУРГІЇ зложили:

Богдан і Люба Білинські, Марія Врублівська, Лідія Врублівська, Стефанія Зварун, Михайло і Ярослава Крушельницькі, Мирон і Розалія Назарі, Остап і Софія Поповські, Володимир Стадник, СУА 34-ий Відділ, Коговз, Н.Й., Василь Стрілка, Ольга Федун.

НА ПАТРІЯРШИЙ ФОНД:

	75 дол.	Юліян, Олена і Оксана Бачинські;
по	50	Любомир Поповський, Роман і Ярослава Ракочі;
	25	Тарас і Софія Бурі;
по	20	д-р Володимир і Люба Боднар, Володимир Стадник;
по	10	Зеновія Білас, Стефанія Бачинська, Михайло Вівчар, Люся Джансон, Стефанія Кушнір, Ярослав і Дозя Кушнір, Михайло і Елисавета Каваць, Ірена Новицька, Ольга Павлів, Роксоляна Білас, Ярослав і Надія Росенко.

НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ В НЮ ЙОРКУ:

по	50 дол.	Мирон і Іванка Бучаки, д-р Юрій і д-р Марія Дицьо, д-р Дарія Кострубяк, Орест і Марія Небеші, Олег і Уляна Омецінські;
	40	Михайло і Ярослава Крушельницькі;
по	25	Дарія Билів, Мелянія Кокорудз, д-р Ярослав і Ляриса Музички;
по	20	Стефан і Віра Галібей, Орест Ґоґоша, Ольга Крушельницька з родиною, Іван і Люба Мокей, Іван і Віра Палки, Оленка Топорович з родиною;
по	10	Каролина Бездух, Василь Боднар, Мирослав і Марія Василишини, Юля Дзямба, Оксана Кравс, Семен і Марія Кріслаті, Ярослав і Дозя Кушнірі, Василь Мельник, Евген і Анна Наболотні, Ольга Павлів, Остап і Софія Поповські.

Син — РОМАН РАКОЧИЙ з родиною

Працював послідовно і віддано

(З приводу четвертих трагічних роковин смерти А. Вовка)

9-го листопада виповниться чотири роки від трагічної смерти відомого автора словників, дослідника української термінології, інженера-хеміка, св. п. Анатоля Вовка. Не стало людини, яка все своє життя віддала Україні, працюючи для неї посинівськи віддано і послідовно.

А тепер пригляньмось уважно його передостанньому „Англійсько-українському словникові назв кольорів і кольорознавства“. Автор невимовно радів його появою. Для нього це було успішне здійснення великого завдання, яке треба було виконати для української науки та для потреб щоденного вжитку.

У народів, що мають свої держави, над укладенням такого словника працює цілий колектив наукових працівників мовознавства і технічних наук. У нас — тоді бездержавних і, в додаток, розсіяних по цілому світі — уклала це одна людина, окрилена ідеєю служити своїй лексикографії. У листі до мене з 1980 року Анатоль Вовк писав: „Такого словника ще немає в совєтській Україні. Там ще не додумалися, що потреба такої праці насправді існує. Хочу вірити, що мій словник став збудним засобом і швидко й там появиться така праця“.

Словник нараховує близько 950 англійських гасел і розрахований на те, щоб стати оригінальним причинком до української лексикографії, а також корисним для кожного, хто має до діла з кольорами як у мистецтві, так і в щоденному житті. В основу реєстру англійських гасел покладено найбільш поширені назви кольорів, як також терміни кольорознавства, що є у загальному мововжитку та в реєстрі авторитетних словників англійської мови. У словник ввійшли також додаткові назви кольорів, що є засвідчені у важливіших колекціях зразків кольорів, як також деякі назви кольорів, поширених в американському побуті нашого часу. Українські відповідники вибрано з усіх доступних джерел (насамперед, із „Словника української мови“ 1970-1980 рр.). Цей словник, що вийшов у 11 томах, найкраще відображає стан і розвиток лексики сучасної української мови й засвідчує поважний лексико-фразеологічний фонд у галузі науки. Проте, не все, що стосується кольорів і кольорознавства можна було в ньому розшукати. Тут треба ствердити, що українська література називництва кольорів покищо невелика.

Дуже цікавим додатком до словника є стаття „Українські національні кольори“. У ній автор коротко розглянув кольори українського прапора, починаючи з 1918 р. В цій статті, що стоїть на доброму науковому рівні, А. Вовк приходить до висновку, що кольори українського прапора за системою універсального називництва кольорів — це сильний синій (текстильний варіянт) і яркий оранжово-жовтий. Звичайно, це систематичні, науково витримані описові назви.

У своїй праці А. Вовк був спраглий до точности й правдивости. Його праці відзначаються вдумливістю та глибиною; у них помітно підкреслена принциповість, яка у нього була не тільки проявом характеру і волі, але, насамперед, виявом його внутрішньої переконаности та його усталених поглядів на те чи інше питання.

Світла пам'ять про Анатоля Вовка ніколи не згасне в серцях його друзів і читачів, рідних і близьких, усіх тих, кому не байдужа доля свого народу.

Володимир Жила

Верховна...

(Закінчення зі стор. 1)

тарної фракції комуністів Геннадієм Зюґановим назвав ухвалу Державної думи „небезпечною і нерозважною“.

Зюґанов відповів, що причиною цього рішення стала грунтовна інформація, представлена спецслужбами Росії про ситуацію у фльоті, з якої виходить, що Чорноморська фльота втрачає свою боєздатність. Обидва співрозмовники погодилися, що Україна і Росія повинні „спільно забезпечити боєздатність Чорноморської фльоти“. І. Чиж та Ґ. Зюґанов вважають, що коли б до переговорів з приводу Севастополя і фльоти були залучені парляменти обидвох країн, то проблеми Чорноморської фльоти вже давно не існувало б. Обидва лідери фракції висловилися за більшу координацію дій лівих сил Верховної Ради України і Державної думи Росії.

Міністер юстиції України Сергій Головатий під час зустрічі з журналістами рішення Державної думи розцінив як „зазіхання на територіяльну цілісність, державне майно і суверенітет України“, або намагання змусити Україну піти на підписання невигідних для себе угод. Правовий статус Чорноморської фльоти визначається рядом законодавчих актів України: постановою Верховної Ради УССР з 6-го червня 1991 року, указом Президії Верховної Ради з 3-го серпня 1991 року, а також законом України з 10-го жовтня 1991 року про підприємства, установи і організації союзного підпорядкування, розташовані на території України. Згідно цих законодавчих актів власністю України є уся Чорноморська фльота. Україна зробила ряд поступок у процесі розподілу фльоти заради підтримки добросусідських відносин. А от рішення Державної думи Росії є виразом неповаги до України. Таке рішення є порушенням Гельсінкської угоди про незмінність кордонів, встановлених після Другої світової війни. Російський парлямент порушив ряд двосторонніх угод, зокрема з 23-го червня 1992 року та 16-го січня 1992 року, якими сторони зобов'язалися утримуватися від односторонніх дій.

На думку С. Головатого, у цій ситуації Україна має діяти активно і рішуче, не чекаючи дальшого одностороннього розв'язання цієї проблеми.

Президент України Леонід Кучма сказав, що Державна дума Росії „зробила боляче не Україні, а насамперед собі, Росії та її народові“, оскільки дії України на таке рішення будуть адекватними. Л. Кучма нагадав, що раніше Державна дума Росії ухвалила постанову про скасування Біловезьких угод, чим також продемонструвала світові, „на що здатні російські депутати“.

Концерт Київської Симфонічної Оркестри і Хору в Медайні

В неділю, 29-го вересня ц. р., о год. 4:00 з полудня відбувся в римо-католицькій церкві св. Мучеників в містечку Медайна, біля Клівленд-Парми, Огайо, концерт Київської Симфонічної Оркестри і Хору. Серед багаточисельних слухачів було чимало українців.

Ансамбль створено в 1993-ому році і охоплює 110 співаків і 60 оркестрантів. Репертуар його дуже багатий і різноманітний, що складається з класичних творів композиторів Заходу — Брамса, Моцарта, Берліоза, Верді, Менотті, Гершвіна, Рахманінова, Янґа, Римського-Корсакова та інших, а також українських композиторів — Лисенка, Леонтовича, Бортнянського, Стеценка тощо. В травні минулого року ансамбль виступав у Київському Університеті, на прийнятті в честь відвідин Президента ЗСА Клінтона в Києві.

Диригентом, композитором і музичним керівником Київської Симфонічної Оркестри і Хору є Роджер Ґ. МекМиррін. Він закінчив музичні студії з ділянок музичної едукації, співу і хорового мистецтва. Від 1971-го року постійно працює на пості організатора і диригента хорів при Пресбитерянських церквах ЗСА у Фльориді, Орляндо, Форт Лавдердейлі, Далласі, та відбував успішні гастролі по більших містах Европи. Роджер студіював музику з такими знаними особистостями, як Роберт Шов, Ріллінґ і Мое. Його цікаве аранжування поодиноких пісень є ориґінальним і колоритним. Він сам проводив програмою концерту, часто жартівливо та з певним гумором, і давав свої влучні спостереження та зауваги й інтерпретації пісень.

Концерт в Медайні охоплював 2 частини. У першій — твори світової клясичної музики, і в другій — народні українські пісні. До свого зрізничкованого репертуару диригент включив і релігійні пісні: „Коляда“ Руттера, „Вечірня“ Рахманінова, „Маґніфікат“ Баха, „Реквієм“ Верді. Ці могутні музичні твори гарно відтворили солісти, хор і оркестра. Для різноманітности диригент послуговується сприємливими ефектами, наприклад — заспівом солістів зі середини залі і їх повільним входом на сцену.

Ансамбль має чудових солістів, серед яких сопрано Лідія Бичкова, солістка Українського Театру Національної Опери і Балету, меццо-сопрано Любов Канука, солістка Дитячої Київської Опери і Театру — Балету, тенор Фемі Мустафаєв, соліст Київської Опери і лавреат, баритон Микола Коваль, соліст Української Національної Опери, і тенор Олександер Дяченко, який також співає в Київській Національній Опері.

У всіх солістів гарні ліричні голоси, з належною музичною технікою, дзвінкістю і широким голосовим діяпазоном.

На кінці першої частини ансамбль відспівав дві сентиментальні пісні Овіда Янґа: „Ти моя любов“ (її колись співав незабутній Маріо Лянца) і „Славень“. Солісти виступали індивідуально, в дуетах, терцетах і квартеті, а найчастіше з хором і оркестрою. Друга частина представляла українську тематику. В ній МекМиррін вже не диригував, а викликував диригентів з-поміж ансамблю. Ансамбль співав мішаним хором, себто — сопрано, альти, тенори і баси. Відчувається брак солістки-альта, басів-профундо, контристів, які, хоча вже дуже рідко, але ще трапляються в хорах. Друга частина почалася популярним „Щедриком“ Леонтовича та релігійною піснею „Благослови душе моя, Господи“, а багато хористів вже були в національних українських строях. Співали релігійні пісні „Свят, Свят, Свят“ та композиції Бортнянського. Заслуговували уваги дуети „Грає море зелене“, при акомпаньяменті хору та гармонії, та сопранове сольо „Ніч така ясная“ при власному акомпаньяменті на бандурі, й баритонове сольо „Дивлюсь я на небо“ при акомпаньяменті гармонії. Дуже зворушливою була пісня — молитва „Боже, Великий“ М. Лисенка, у виконанні цілого ансамблю. На кінці концерту відспівано Янґа „Боже, хорони Америку“ і „Многолітствіє“ Бортнянського, з нагоди 5-ліття незалежности України і для публіки.

Керівник ансамблю МекМиррін є людиною інтеліґентною, пастором Презбитерянської Церкви, і вже на початку зумів нав'язати симпатичний контакт з публікою не тільки своєю вмілою поведінкою на сцені та диригентурою, але виявився й гарним знавцем української історії та її проблематики.

З нагоди виступів ансамблю оформлено естетичний та змістовний показчик, в якому подано історію України, біографію диригента і солістів та оркестрантів, історію ансамблю, імена поодиноких виконавців. В ньому також багато світлин, а має обсяг 14 сторінок. Своїм добірним репертуаром та виконанням поодиноких точок на високому музичному рівні і під керівництвом неукраїнця ансамбль є найкращим амбасадором нашої музичної культури серед народів світу. Бо „Наша пісня, наша дума, не вмре не загине“! Треба згадати й те, що дружина диригента Даєне є також музикальною і співпрацює з Роджерсом. Серед хористів ансамблю був і молодий мурин-кенієць з Африки, студент Університету в Києві. Тілом і душею він перебував у вирі чарівної української музики; був зодягнений в український народний стрій, а диригент представляв його публіці під звуки аплявду. Гідно запрезентували себе солісти хору. Мені пригадуються часи, коли славний чоловічий хор „Ватра“ під батутою проф. Льва Туркевича, якраз завдяки стараннням, зусиллям та конекціям баптиського пастора Шраєра успішно концертував у 1946-49-их роках по більших містах Швайцарії і подібно також виступав у катедрах і церквах цього свободолюбивого народу. Пастор Шраєр робив це діло в ім'я любови до ближнього, без жодних міркувань щодо нашої конфесіональної приналежности.

Диригент МекМиррін дякував слухачам за численну участь та зрозуміння. Парох церкви св. Мучеників в Медайна Роберт Пфайфер витав ансамбль і передав на пам'ятку диригентові дарунок. З рамени українських слухачів, а також цілого громадянства виступив з коротким словом парох українського православного собору св. Володимира в Пармі о. Іван Наконечний. У своюому слові він підкреслив конструктивну працю ансамблю не тільки для України, але і в глобальному маштабі. На закінчення своїх слів в двох мовах він заінтонував „Многолітствіє“ на прославу ансамблю і його будучі успіхи.

Щасти Боже та багато успіхів!

Володимир Бодяр